



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## **Universitätsbibliothek Paderborn**

### **Directorivm Inqvisitorvm F. Nicolai Eymerici Ordinis Prædicatorum**

**Nicolaus <Eymericus>**

**Venetiis, 1607**

Quaestio 2. De propositione seu articulo h[a]eretico.

**urn:nbn:de:hbz:466:1-13589**



reipublica status & forma, in qua hereses aut ori-  
vi permittuntur, aut ortu fouentur, nec protinus ex-  
cipiantur, in peius commutatur, & tandem in totu  
etiam quandoque subuertitur, & aboletur. Hac om-  
nia ita esse. veterum testantur historie, presen-  
tia quoque demonstrant tempora, in quib. videmus  
floreantissima regna & prouincias ob hereses in ma-  
ximas calamitates, & miserrima pericula incidisse.

Q V Æ S T I O II.

De propositione, seu arti-  
culo hæretico.

S Y M M A R I V M.

- 1 Ex triplici capite propositio aliqua indicatur hæ-  
retica.
- 2 Vel quia est contra articulos fidei.
- 3 Vel contra determinationem Ecclesie:
- 4 Aut contra sacram scripturam.
- 5 Quæ manifeste hæretica sint reputanda.

**E**cunda quaestio est: Hæresis quid est: siue propositio, vel articulus quado hæ-  
reticalis dicendus, & habendus est?

1 Ad hanc respondemus secundum mentem sancti Thomæ prima parte, q. 32. art. 4. & 2. 2. q. 11. art. 2. quod, propositio aliqua, seu articulus hæresis est, & hæreticalis habendus est, ex vna trium causarum & rationum.

2 Vel quia est contra aliquem fidei articulum, vt pote, quod Deus in personis nõ est trinus: seu quod Dei filius non fuit incarnatus, & similia, quæ sunt contra fidei articulos directæ: quæ sunt prima credibilia, & nostræ fidei catholice prima principia ac nostræ credentia rudimenta:

3 Vel quia est cõtra Ecclesie generalis determi-  
nationem, ut tamen de fide factam: utpote quod Spiritus sanctus procedat a Patre & filio tanquã a duobus principijs: quod est contra determina-  
tionem factam vt de fide, extra de sum. tri. & fi-  
de catho. c. vnico, lib. 6. Seu quod usura non est peccatum: quod est contra determinationem factam vt de fide, extra de vsur. in clement. Ex gra-  
ui. Quæ determinationes Ecclesie vt de fide factæ sunt credendæ firmiter, ac tenendæ.

4 Vel quia est contra scripturam sacrã per Ecclesiam approbatam: hoc est cõtra Bibliã: utpote quod Deus cœlum & terram non creauit: quod est contra id, quod habetur Gen. 1. Vel quod Christus discipulos ad docendum gentes non misit: quod est contra illud quod habetur Marci vltimo. Qui quidem libri sunt ab Ecclesia approbati. & per consequens cõtenta in eis sunt credendæ fore vera.

5 Quæcumque ergo apparent esse clare, vel cõtra aliquem fidei articulum in Symbolo fidei cõtentum: uel contra Ecclesie determinationem ut de fide factam: vel contra sacram scripturam (hoc est Bibliã textum) per Ecclesiam approbatam; illa sunt hæreticalia manifeste. Nam præ-

dicta tria, scilicet, fidei articuli; determinationes generales per Ecclesiam factæ ut de fide, & sacra scriptura, hoc est in Biblia contenta, sunt fide inconculsa tenenda: & consequenter eorum opposita sunt de te hæreticalia.

COMMENT. XXVII.

**H**æresis quid est; siue propositio uel articulus quando hæreticalis dicendus & habendus est. Hac disputatio valde utilis est, & necessaria nõ modo iudicibus, & ceteris officii sancti & quæstionis ministris, verum etiam cuilibet catholico, ut retineat vera & certa catholica religionis fundamenta et dogmata absque vlla erroris cõmixtione. Prudentissimè autè Eymericus per regulas generales inuestigat, quot modis, aliqua propositio hæretica dici possit, ne sit opus singula hæretica dogmata commemorare, quæ pertinaciter asserta hæreticum constituunt, quod fecerunt nonnulli doctores, vt alibi diximus. id enim præterquam quod valde laboriosum est, at uix etiam possunt singula indiuidua comprehendere: tradenda ergo methodus fuit, per quam omnis hæretica propositio ad certa quedam capita reducat.

**Q**uod propositio aliqua, seu articulus hæresis est, & hæreticalis habendus est, ex una trium causarum & rationum. Idem repetit Eymericus eadem p. 2. q. 35. non tamè præter rationem, & causam. Est autem auctoritatis institutum hoc loco docere quot modis contingat, siue ex quibus capitib. cognoscatur, aliquam propositionem esse hæreticam: nulla vero est disputatio magis difficilis in causis fidei pertractandis, nulla magis fidei iudicibus utilis, et necessaria, cum sanctæ Inquisitionis negotium magna ex parte in cognoscendis hæreticis propositionibus, diuidendisque seu separandis, a catholicis consistat & quamuis breuitati studeam, ne muneri meo & publicæ utilitati defecisse videar, rem hanc, quã fieri poterit tum breuitate tum perspicuitate dis-

**D**isputabo. Eymericus hoc sentit: Propositio hæretica est, quando repugnat articulis fidei: aut Ecclesie diffinitionibus, aut litteris sacris: non tamen negat, quin & alijs quibusdam modis propositiones hæreticæ esse possint, q. nominatim a nobis sunt hic adiungendi, nequid imperfectum in opere tam illustri relictum esse videatur.

Joannes Turcremata in sum. de Ecclesia lib. 4. par. 2. ca. 10. septem in primis modos numerat, quibus propositio dicatur, aut fiat hæretica, quos colligit ex septem modis catholicarum veritatum eodè loco cap. 9. a se prius positarum: eosdem retulit, nec verbis quidem mutatis, Vmbertus Locatus in opere iudiciali Inquisit. verbo, credibilia. nu. 8. & sequen. Arnaldus Albertinus tracta. de agnosc. assertio. q. 5. sunt autem sequentes.

Primus earum, quæ in libris sacris habentur expressè secundum eorum, quæ ex sacris litteris necessaria consequentia deducuntur.

Tertius earum, quæ verbatenus Christus Apostolis, & Apostoli Ecclesie tradiderunt.

Quar-

Quot modis propositio dicatur hæretica utilis disputatio.

Catholicarum veritatum gradus.



Quartus earum, quæ in concilijs vniuersalibus definitæ sunt.

Quintus earum, quæ a sede Apostolica sunt fidelibus ad credendum propositæ.

Sextus earum, quæ de fide & refutatione hæresum sancti Patres vna mente, vnoque consensu docuerunt.

Septimus denique illarum, quæ ex tertio, quarto, quinto, & sexto generibus consecutione firma et necessariâ deriuantur. Quibus catholicis veritatibus demonstratis, facile est hæreticas propositiones docere; illæ enim hæreticæ censentur, quæ his catholicis dogmatibus repugnant.

Catholicæ veritates & hæreticæ contra-ritæ octo regulis explicata

1. Regula

Catholica veritas est, quæ in sacris literis continetur.

Hæc quidem vera sunt, & summo iudicio constituta; ceterum in hac re placuit nobis sententia Melchioris Canisii lib. 12. cap. 7. de locis Theologicis, qui ordinatus & apertius videtur hæc tradidisse, a quo (breuitati studentes) ea mutuabimur, quæ huic instituto sunt necessaria, octo regulis comprehendentes omne genus catholicarum veritatum, ut inde hæretica dogmata intelligantur.

Sit ergo prima regula: Catholicæ veritates illæ habendæ sunt, quæ in scriptura sacra veteris, aut noui testamenti continentur; ipse enim apertus scripturæ sensus certum præferret catholicæ veritatis indicium; Deum initio creasse calum & terram, in hominem inspirasse animam viuentem; Filium Dei incarnatum fuisse, & cetera huiusmodi infinita, catholicæ sunt veritates, & qui sciens hæc in diuinis scripturis contineri, quorum non facile præsumitur ignorantia) ea negaret, manifeste deprehenderetur hæreticus, atque hæc quidem apertissima sunt, cum scripturæ locus apertus est & clarus: sed cum sensus est obscurus, res difficilior est. hoc tamen ita est definiendum: cum scripturæ sensus obscurus fuerit, tunc Ecclesiæ intelligentia eadē est & germana & vera sacre scripturæ intelligentia; eaque certum erit catholicæ veritatis indicium: Ecclesiæ enim iudicium certum habet discernendi verba Dei a verbis hominum, docēdique germanum sacre scripturæ sensum; Christus enim cū Luc. c. 24. Apostolis aperui sensum, ut intelligerent scripturas, non id propter illos tantum, sed multo etiam magis propter Ecclesiam suam fecit. Jam Ecclesiæ firmamentum est veritatis, veritas autem verè & propriè in scripturæ intelligentia est: habebit ergo firmam & certam veritatum cognitionem, quæ in sacris literis continetur. Ergo Adam fuisse formatum de limbo terræ, & Euam illius uxorem de costa Adæ, & Euam a serpente fuisse deceptam, verè & propriè secundū historiam accipiendæ sunt: quia Ecclesiæ catholica ita semper intellexit: vnde Origenius, qui hæc omnia allegoricis & figuratis interpretationibus peruertunt, merito in sexta synodo, actione vndecima damnati sunt. Huc plurima pertinentia omittit, quæ eleganter traduntur a Melchiore Canisio lib. 7. de locis theolo. c. 3. conclus. 5. Atque ad hanc primam regulam pertinet, quod Eymericus ait in hac q. nu. 4. ibi: Vel quia est contra scripturam, &c.

2. Regula

Sit secunda regula: Quid Doctores & Pastores Ecclesiæ in Concilio legitime congregati fidelè populum docent, quo ad Christi fidem attinet, id plane verissimum, & pro catholica veritate accipien-

A. Hanc regulam probat latissime Melchior Canisius lib. 4. c. 4. de locis Theolo. conclus. 4. & lib. 5. c. 4. cl. 3. Concilium enim generale, ad quod conflant Doctores & Pastores Ecclesiæ, auctoritate Romanæ Pontificis confirmatum, certâ fidem facit catholicorum dogmatibus, exemplum multa occurrunt passim, nos pauca quædam afferemus. Concilium Lateranense, Patrem & Filium in diuinis verè & propriè quædam summe, vnam, eandemque esse intellexit, ex illo Joannis c. 14. Ego & pater unum sumus, itaq; in hoc Albas Joachim damnatus est, quoniam locum aliter interpretabatur, et refertur in c. damnatus. de sim. 7. r. & si de catho. Et concilium Vniuersale de fide definit, ac docuit, Christo iam mortuo fuisse lancea latus apertum, & refertur in cap. fidei. clem. de sim. trini. & ob id qui contrarium asseruerunt, velut hæretici damnati sunt; ut de quodam Petro Joanne manifestum est ex Eymeri. p. 2. q. 9. nu. 2. Hæc ergo, & alia huius generis prope infinita, quæ in scripturis observari contulerunt Ecclesiæ per Doctores suos & Pastores explicata, & auctoritate Romanæ Pontificis fidelibus ad credendum proponuntur, firmæ, certæ, & stabilia sunt, & perinde rata esse debent, ac si patenter in scripturis sacris continerentur. Et ad hanc secundam regulam spectat id quod tradit Eymericus in præfati q. nu. 3. ibi: Vel quia est contra Ecclesiæ generalis, &c.

C. Sit tertia regula: si sedes Apostolica summusque Romanus Pontifex, & maturo consilio, qui ipsam definiat tanquam ad fidem spectans, id catholica veritas censendum est; Romanus enim Pontifex clare habet Petri, & verus eius est successor; pro quo orauit Christus, ut si desisset, ut fratres suos, hoc est fideles, quandoquæ in fide vacillantes & mutantes confirmaret. Erat ergo eius iudicium certissimum, stabile, & infallibile; quod egregie docet, qui de summi Romani Pontificis auctoritate aduersus nostri temporis hæreticorum monstra tractatus scripserunt, & inter alios Io. Turrecremata in sum. de Ecclo. lib. 2. cap. 109. & sequenti. Res fiet uno exemplo illustris: Animas iustorum simulatque è corporibus migrauerunt, diuinam essentiam clare videt, si nihil tamen habeat quod penis purgatorii expiandum sit, diffiniuit Benedictus xii. in extraneis accipien. Benedictus Deus, quam affert Eymericus supra in hac 2. parte. Contrarium igitur asserere impium erit & hæreticum, ut optime docet idem Eymericus in 3. p. q. 8. In ceteris idem est iudicium. Quibus autem rationibus Apostolicæ sedis summus Pontifex firma iudicia internotat, quæ veluti dogmata fidei habenda sint, copiose docet Melchior Canisius lib. de locis Theologicis. & dicam aliquid infra, super q. 17. huius 2. partis, quæ nunc non sunt inuoluntate forte referenda.

E. Sit quarta regula: Consentiens eadem Sanctorum omnium sententiæ, aut scripturarum interpretatio, si bene intelligentia in docendo aliquid ad rectam fidem spectare, pro catholica veritate accipiendæ obseruanda; est & contraria sententiæ hæreticæ est putanda. Sane hæc sententiæ apud catholicos facile poterit persuaderi, apud hæreticos autem, qui nihil recipiunt, quod ipsos vel ex longinquo oppugnet, non ita hoc admittunt; sed parum hoc refert: nam diuini hoc non admittunt.



admittunt, & heretici indicantur, & cōburuntur; nec nos cū ipsi modo agimus, sed veras regulas tradimus quibus fidei iudices heretica dogmata cognoscant. ergo ad rem aggredientes, etiam vesutiissimi Patres scripturarum intelligentias, non ex cuiuslibet sensu, sed ex sanctorum Patrum sententijs accipendas voluerunt: e multis unum, aut alterum in teste adducant, nā omnia persequi in mēse esset operis. Dionysius lib. 1. c. 1. de celesti Hierarchia, ita scribit: Ad sanctissimarum scripturarum intelligentias, prout illa a Patribus accepimus, contuendas pro viribus pergamus & Dionysio antiquior Clemens Papa 1. epistola. 5. ad discipulos, & refertur in ca. relatu 37. dist. de hac re proculdubio edisserens ait: Relatum est etiam nobis, quod quidam in vestris partibus commorantes, aduersantur sanis doctrinis & prout eis videtur non secundum traditiones Patrum, sed iuxta sensum suum docere videntur: Multas enim quidam (vt audiuius) vestrarum patrium, secundum ingenium hominum, ex his quae legunt, verisimilitudines capiunt: Et ideo diligenter obseruandum est, ut lex Dei cum legitur, non secundum propriam ingenij intelligentiam legatur vel doceatur. haftenus Clemens de hac re. His consentit Epiphanius heresi. 61. Clemens Alexandrinus lib. 7. Stromat. Ambrosius lib. 3. c. 7. de fide ad Gratianum. & B. Hieronymus in epistola ad Euagarium, idem in Daniele c. 12. & in epistola illa celebri ad Paulinum. & Augustinus in lib. de utilitate credendi ad Honoratum, c. 7. & alibi saepe. & copiose Gregorius lib. 28. moralium. cap. 6. exponens de sanctis Doctoribus illud: Super quo bases illius solidatae sunt.

Quod si rationem queras, cur communibus Sanctorum expositionibus et sententijs standū sit, eam pulchre docet Beatus Hieronymus super epistolam ad Galatas, c. 1. dicens: Ecclesiam Dei, quae a posteriori Apostolorum fide audiuit, non accepisse hominum Evangelium, sed Dei. Doctores enim Ecclesiae non tam ipsi docent, quam in ipsis Deus, qui ad sanctos loquitur. Verba sunt Sancti Hieronymi super illis verbis. Notum enim uobis facio Evangelium, &c. ita habent: Queritur utrum totius orbis Ecclesiae Dei acceperint Evangelium, an hominis: Quotus enim quisque nostrum per reuelationem Christi didicit: & non homine praedicante cognouit: Ad quod respondebimus: Eos qui possint dicere: An experimentum quaeritis, qui in meloquitur Christus? & : Viuo autem iam non ego, vivit autem in me Christus, non tam ipsos doceo, quam in ipsis Deum, qui ad Sanctos loquitur, &c. haec Hieronymus.

Ergo vt iam tadem concludamus, Origeniani ob id sunt in sexta generali synodo damnati, quoniam scripturarum expositiones contra maiorum traditiones inuixerint. At enim Sophronio de Origenianis loquens: Multa alia extra Apostolicam atque paternam traditionem asseruerunt, paradisi plantationem proicientes, in carne Adam formatum fuisse nolentes, ex eo Euam formatam fuisse vituperantes, serpentis sonitum refutantes, haec ille. Fuit autem haec Sophronij epistola confirmata actione 13. eiusdem sextae generalis synodi.

A *Iam sexta synodus Constantinopolitana in Trullo habitata, cano. 19. ita habet: Quod oportet eos, qui praesunt Ecclesijs, in omnibus quidem diebus, sed praecipue dominicis, omnem clerum & populum docere pietatis & rectae religionis eloquia, ex diuina scriptura colligentes intelligentias, & iudicia veritatis, & non transgredientes iam positos terminos, vel diuinorum Patrum traditionem: Sed etsi ad scripturam pertinens cōtrouersia aliqua excitata fuerit, ne eam aliter interpretentur, quam quomodo Ecclesiae luminaria, & doctores suis scriptis exposuerunt, & maiorem ex his laudem assequantur, quam si quae a se dicuntur, cōponant: nedum quandoque ad id haesitant, ab eo quod conuenit, excidant. Per praedictorum. n. Patrum doctrinam, populi ad eorum, quae sunt bona & expetenda, & inutilia ac reiicienda, cognitionem venientes, vitam in melius cōponunt, nec ignorantiae uitio conuincuntur, sed doctrinae mentē adhibentes, se ipsos, ad id ne mali quid eis accidat, excitant, & imminenti suppliciorum metu sibi salutem procurant. haftenus ibi.*

Eadem haec synodus actione 17. secundum sanctorum Patrum doctrinam, duas naturales operationes in Christo, & duas naturales voluntates non cōtrarias, declarauit, definiuit, & praedicauit.

C *Ad haec Clemens 7. in concilio Viniensi, & habetur in clem. 1. de sum. Trini. & fide catho. definiturus illa verba Ioā. 19. Ad Iesum autem cū venissent, vt viderunt eum iam mortuum, vere de Christo mortuo esse accipienda ait: Nos ad sanctorum Patrum et doctorum communem sententiam Apostolicae considerationis aciem conuertentes, sacro approbante concilio, declaramus, &c. Huc spectat quae sancit Leo decimus in Concilio Lateranensi, sessio. 11. in decreto incipiente. Supernae maiestatis. & Concilium Tridentinum, sessio. 4. dū iubet in haec verba: Decernit, ut nemo suae prudentiae innixus in rebus fide & morum, ad adfectionem doctrinae Christianae pertinentium, sacrae scripturam ad suos sensus contorquens, contra eum sensum, quem tenuit, & tenet sancta mater Ecclesia, cuius est iudicare de vero sensu scripturarum sanctarum, aut etiam contra vnanimum consensum Patrum, ipsam scripturam sacram interpretari audeat. haec ibi.*

Ex his ergo consequitur communem Patrum sententiam velut catholicam veritatem esse amplectendam; contrariam vero velut hereticam damnandam. exempla manifesta sunt ex his, quae diximus ex Sophronio contra Origenianos, item ex Concilio viniensi.

E *Qui sint autem hi Doctores, quorum doctrinam vocamus approbatam, docuit Gelasius Papa, & habetur in c. sancta Romana 15. dist. alij praeterea numerantur in c. gloriosus. de reliq. & venerat. sanct. lib. 6. vbi referuntur Gregorius, Augustinus, Ambrosius, & Hieronymus. alios habes apud beatum Thomam lib. 4. contra gentiles, capi. 24. de quorum etiam Doctorum auctoritate videto Innocentium in c. ne imitatis. de constitutio.*

Sit quinta regula: Si ex Apostolorum traditione communis Ecclesiae vsus aliquam scripturae interpretationem

Qui sit Doctores Ecclesiae.

1. Regula. Traditio Apostolica, catholica, auctoritatem facit



rationem accepit, aut aliud quid circa sacramentorum ritus, aut res alias ecclesiasticas ad cultum diuini spectantes desumpserit; id pro catholica veritate sumendum est, atque ita custodiendum ac si in ipsis sacris litteris esset expressum: quoniam Apostolica traditiones inconcussam inuiolabilemque habent auctoritatem, ut dixi supra p. 1. Super. c. cum Marthg.

6. Regula.

De antiquitate & origine traditionum. Apostolicarum grauius differit more suo Melchior Canus lib. 1. c. 3. de locis theologicis, ea nos qui catholicis scribimus, libenter omittimus, summam in tradentes quae ad praesens institutum attingunt. Sciendum ergo est non omnia, quae ad doctrinam Christianam pertinent, neque ab initio nascentis Ecclesiae, neque nunc esse literarum sacrarum mandata monumentis; nam perpetuam Beatæ Mariæ virginitatem, & parvulorum baptismum, & sexcenta alia huiusmodi, quae longum esset commemorare non habemus expressa in sacris litteris: ceterum ita certa fide recipiuntur à catholicis, ut conuentionum dogmatum auctores catholica Ecclesia haereticos iudicauerit.

7. Regula.

Sit sexta regula: Quodcumque fidei dogma, quod vel Ecclesia habuerit, vel concilium auctoritate Patrum roboratum ediderit, vel etiam summus Pontifex Romanus fidelibus praescripserit, perinde nobis id pro catholica veritate habendum est, ut contraria sententia haeretica censetur hac regula apertissima est ex superioribus: cum enim Ecclesia in his errare non possit, nec concilium auctoritate Patrum confirmatum, nec summus Romanus Pontifex iudicialiter definiens plane consequitur id esse haeticum, quod hinc reperitur contrarium: exempla ad illustrandam hanc regulam satis abunde sunt in superioribus tradita.

Sit septima regula: Si Ecclesia Concilium, aut sedes Apostolica vel etiam sancti Patres, vna uoce & consensu aliquam theologiae conclusionem fecerint, & fidelibus praescripserint; hac veritas catholica putanda est, & qui ei aduersabitur, haeticus censendus est. Voco autem theologiae conclusionem eam, quae principijs huius facultatis theologiae certa & firma consecutione deducitur. sit exemplum: sexta generalis synodus actione 4. & actio 17. duas in Christo voluntates statuit item operationes duas, diuinam vnam, humanam alteram, tum ex illo Matth. 26. Non sicut ego volo, sed sicut tu uis. tum ex eo quod Christus Deus est, & homo perfectus. Eodem quoque modo concilium Lugdunense sub Gregorio decimo, & refertur in c. fidei. de sum. Trinit. & fide catho. lib. 6. theologica ratione demonstrauit, Spiritum sanctum ex Patre & Filio procedere, non tamquam ex duobus principijs, sed tanquam ex vno, nec duabus spirationibus, sed vna tantum. Pari ratione Innocentius tertius in concilio Lateranensi c. 1. & refertur in cap. firmiter. extra de sum. Trinit. & fide catho. syllogismo theologico conclusit aduersum Abbatem Ioachim, essentiam diuinam nec genitam esse, nec generare. Ergo quidquid ratione theologica ex principijs theologiae bona consecutione collectum fuerit, eo modo quo dictum est, id pro catholica ueritate habendum est, & contrarium haeticum putandum est.

Regula.

Sit iam tandem octaua & vltima regula: quam Melchior Canus praecitato lib. 12. ca. 7. nimis forte

A seuam posuit, dicens: Si scolastici theologi aliqui itidem conclusionem firmam, & stabilem vno ore omnes statuerint, atque ut certum theologiae decretum fidelibus amplectendum constiterit & perpetuo docuerint, illam ut catholicam ueritatem fideles sane amplectantur. haec enim ille. exemplum est: Christi animam quam primum fuit creata & corpori infusa, Deum aperte uidisse docem scolasticos Doctores vno assensu; unde autem hoc sibi persuaserint, non est facile docere: contrarium ergo asserere haeticum putandum est. Haec est doctrina vniuersalis, quam penitus approbare non audeo: neque enim satis aperte video, unde theologi scolastici tantam habeant auctoritatem, ut communis eorum sententia ita statuatur catholicas veritates, ut contrariae assertiones haereses sint censenda: nisi dicamus hanc concordem eorum & penitus consentientem sententiam in Spiritum sanctum esse referendam, qui concordiam eorum interius ad ita vniuersim sentienda moueat, quod forte nemini catholico videbitur absurdum.

Dicit hic forte quispiam, cur cum Eymérico non adduxerim aliam regulam, quae videlicet catholice veritates dicuntur illae, quae in articulis fidei continentur, quibus contrariae assertiones sunt haereses manifestae, cum auctor in hac quaestione id recensit, at in primo loco quasi praecipuum, sibi. Vel quia est contra aliquem fidei articulum? Sed is intelligat, nos regulas in his praescripsisse, quae magis difficilia sunt: nam in claris, & apertis nullum nostrum praecceptum est. Quis enim catholicus non uidet apertissime, ipsos fidei articulos, qui sunt prima principia, & Christianae religionis fundamenta, manifestissime praese ferre catholicae ueritatis iudicia, & contrarias falsitates apertissimas haereses esse.

## QVÆSTIO. III.

D Error &amp; haereticus sint ne idem in iure.

## SVMMARIVM.

- 1 Error latius patet, quam haereticus.
- 2 Error in fide, & haereticus pro eodem in iure sumuntur.



Etiam quaestio est: Haereticus & error in iure si idem sunt.

1 Ad hanc respondendum, quod licet error sit in plus, quam haereticus, & haereticus in minus: quia omnis haereticus est error, & non omnis error est haereticus: licet omnis haereticus est errans, & non omnis errans est haereticus.

2 Tamen error ad ea quae sunt fidei contra dictum, & determinatum: ut pote error in fide, & haereticus sumuntur pro eodem in iure, ut patet de sum. Trinit. & fide catho. in 6. c. Fidei. & eod. tit. in clem. c. Fidei. ubi errores sumuntur pro haereticis. Et etiam tit. de haer. in clem. c. Ad nostrum. ubi improbatur nouem errores, qui haereses clare sunt. Et in extrauag. domini Ioan. xii. quae incipit, Vas electionis. ubi reprobat tres errores, qui sunt graues haereses, & manifestae. Et praeterim hoc patet eod. tit.